

Een andere concurrentie voor de overheidsdienst Jean Hindriks, UCL en Itinera

Jean Hindriks
Senior fellow

Het mededingingsbeleid van de Europese Commissie moet sinds de crisis tegen wind fietsen. In deze context berust de vraag van de nakende liberalisatie van de postsector op het behoud van publieke dienstverlening ten opzichte van de rentabiliteitsdruk van de concurrentie. De vraag is terecht en nodigt ons uit na te denken over andere vormen van mededinging, niet tegen de openbare dienstverlening maar er voor.

Schumpeter heeft duidelijk aangetoond hoe concurrentie een krachtig middel tot verandering is, door een technische en organisatorische vooruitgang af te dwingen. Deze concurrentie in de overheidssector wordt vaak bestempeld als in strijd met het openbaar belang. Iedere poging tot liberalisering (openstelling voor concurrentie)

wordt dus vaak gevoeld als tegen de overheidsdienst zelf. Een van de waarschijnlijk meest overtuigende argumenten is dat voor de overheidsdiensten een sterke coördinatie en geloofwaardige engagementen vereist zijn, die niet verzoenbaar zijn met rechtstreekse concurrentie. Wat het openbaar vervoer betreft bijvoorbeeld, bij gebrek aan een langetermijnprogramma voor de infrastructuur en de productie, worden alleen technologieën aangewend waarvan de rentabiliteit op korte termijn verzekerd is.

Sommige diensten zijn beter in staat om voordeel te halen uit de meest dynamische vormen van concurrentie. Anderzijds omvatten sommige economische activiteiten meer dan andere specifieke transacties die coördinatiemethoden vereisen die niet op de markt verzekerd zijn.

Om uit dit dilemma te komen, moeten we een beroep doen op onrechtstreekse vormen van concurrentie in de openbare

Een andere concurrentie voor de overheidsdienst

sector. De rechtstreekse concurrentie van de markt moet vervangen worden door een onrechtstreekse concurrentie door middel van opbod en een maatstafconcurrentie (de prestaties van de operatoren worden continu geobserveerd en vergeleken). Een concreet voorbeeld is de hervorming van de stadsbussen in Groot-Londen. Bij de London Transport Authority heeft men, uit nood aan coördinatie en respect voor hun engagementen, een heel andere vorm van concurrentie dan in de andere steden ingevoerd. Vanaf 1984 werden trajecten bij opbod aangeboden. Iedere bevoegde operator, waaronder LT, de openbare instelling die tot dan toe het monopolie had in Groot-Londen, werd uitgenodigd om mee te doen.

Tien jaar later, in 1993, was 40 % van de trajecten toegewezen. Enerzijds daalde hierdoor de voordien stijgende noodaan openbare subsidies langzaam maar zeker; anderzijds was er een verbetering van de dienstverlening (wat ook een ommekeer betekende). Deze verbetering van de dienstverlening was niet alleen duidelijk waar te nemen in de trajecten die per opbod toegekend waren, maar ook in de trajecten die openbaar bleven. Deze concurrentieopbouw (opbod) en de maatstafconcurrentie (de prestaties van de drie belangrijkste operatoren worden continu vergeleken) hebben het beter gedaan dan de rechtstreekse concurrentie op de markt die werd

opgelegd aan de andere Britse steden. De reden hiervan is dat deze twee onrechtstreekse vormen van concurrentie de marktconcurrenten niet aansporen en dat ze verzoenbaar zijn met de coördinatievereisten.

Openbare dienstverlening vereist een sterke coördinatie en geloofwaardige engagementen die weinig verzoenbaar lijken met klassieke vormen van rechtstreekse concurrentie.

dienst ("pay-o-play" principe).

Een gevolg van de integratie van de economieën is de mogelijkheid een concurrentie door vergelijking tussen vergelijkbare regeringen en openbare administraties te organiseren. Deze indirecte concurrentie staat de coördinatie, overal waar nodig, niet in de weg. Het basisargument is eenvoudigweg dat deze concurrentie door vergelijking een "disciplinerende" kracht kan uitoefenen, een belangrijke aanzet tot verandering kan betekenen en de kracht van een bureaucratisch monopolie van een gecentraliseerde regering kan inperken. In die context laat de concurrentie door vergelijking over het algemeen toe duidelijker,

Een andere concurrentie voor de overheidsdienst

meer afgebakende en minder manipuleerbare sancties - zowel tegenover de leidinggevendenden als tegenover de uitvoerders - te treffen. En deze sancties kunnen dan dikwijls op een minder betwistbare manier opgelegd worden. Zo wordt het op de duur onmogelijk voor de openbare besluitvormers om beïnvloedings- en beschermingsnetwerken te gebruiken om gunstiger behandeld te worden dan waar ze door hun prestaties recht op hebben.

(1) Zie J. Hindriks, *Copernicus Voorbij: van Confusie naar Consensus* ? <http://www.itinerainstitute.org>

Jean Hindriks
Senior fellow

Onafhankelijke denktank en doetank voor duurzame economische groei en sociale bescherming.
"Think-tank" et "do-tank" indépendant pour une croissance économique et une protection sociale durables.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org